

ВІДГУК
офіційного опонента
д. фіз. вих., професора Асаулюк І. О.
на дисертаційну роботу Радченка Ю. А.
«Теоретико-методичні основи системи оцінювання підготовленості юних
спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою)», поданої
до захисту на здобуття ступеня вищої освіти доктора наук з фізичного
виховання і спорту
за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт

Актуальність обраної теми. На сьогодні достатньо широкий пласт напрацювань у галузі фізичного виховання і спорту має своїм вектором розв'язання низки теоретичних, практичних, методичних і методологічних проблем удосконалення процесу багаторічної підготовки та змагальної діяльності спортсменів. На такому тлі окреслюється спільний для всіх фундаментальних наукових студій загальний напрям перегляду навчально-тренувального процесу, що типовий для багатьох видів спорту та передбачає послідовне підвищення ефективності методології управління завдяки оптимізації засобів, методів комплексного контролю та шляхом реалізації специфічних тестових процедур і зареєстрованих показників в умовах, максимально наближених до змагальних.

Як наголошено в доробках представників наукової спільноти, у царині єдиноборств удосконалення управління тренувальним процесом загалом позначене тісним зв'язком із розвитком закономірностей творення теоретико-методичних засад спортивного тренування, а зокрема ускладнене специфічними особливостями спортивної діяльності з єдиноборств.

У такій проєкції видаються слушними та раціонально виправданими висловлені окремими вченими галузі фізичної культури і спорту думки про доцільність конкретизації методичних підходів до побудови оптимальної системи управління тренувальним процесом і орієнтації на особливості конкретного виду спортивної діяльності, як-от рукопашного бою, що, за прикладом значної кількості інших комплексних (змішаних) видів

єдиноборств, фігурує в системі міжнародного спортивного руху порівняно нещодавно.

Тож попри широкий спектр наукових студій з проблем удосконалення різних напрямів тренувальної та змагальної діяльності, видається актуальною систематизація накопичених наукових знань про теоретико-методичні засади контролю й управління спортивною діяльністю в єдиноборствах як інтегрального складника тренувального та змагального процесів.

Загалом неналежна на сучасному етапі розвитку галузі фізичної культури і спорту теоретична й практична розробленість проблеми формування теоретико-методичних основ системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою) детермінує безсумнівну актуальність присвяченого їй дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану науково-дослідної роботи Чорноморського національного університету імені Петра Могили на 2017–2020 рр. з теми: «Розробка та реалізація інноваційних технологій та корекція функціонального стану людини при фізичних навантаженнях у спорті та реабілітації», номер державної реєстрації 0117U007145; Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. з теми: «Науково-методичний супровід тренувальної та змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у єдиноборствах та силових видах спорту», номер державної реєстрації 0121U108940. Роль здобувача, як співвиконавця тем, полягала в теоретико-методичному обґрунтуванні положень системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах, яка постає на засадах системи поясів (на матеріалі рукопашного бою).

Ступінь обґрунтування наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації.

Результати дисертаційної роботи мають об'єктивний характер, опираються на достатню кількість дослідницького матеріалу. Отримані

показники обчислені з використанням методів математичної статистики. Висновки зумовлені змістом дисертації.

Повнота викладу результатів дослідження в наукових публікаціях, які зараховані за темою докторської дисертації. За темою дисертаційної роботи опубліковано 42 наукові праці: 28 статей – у наукових виданнях із переліку наукових фахових видань України, шість з яких проіндексовано у базі даних Scopus; 1 стаття – у науковому періодичному виданні Румунії, проіндексованому у базі даних Scopus (Q4) та 1 стаття у науковому періодичному виданні України, проіндексованому у базі даних Scopus; 7 матеріалів апробаційного характеру, 5 праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів:

- уперше сформовано на підставі теоретичного аналізу й узагальнення даних, передової спортивної практики, власних експериментальних досліджень систему знань, яка розглядає концепцію системи поясів, як підґрунтя оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою в органічному взаємозв'язку з урахуванням сучасних вимог розвитку єдиноборств;
- уперше інтегровано систему поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою в загальну систему багаторічної підготовки спортсменів;
- уперше сформовано цілісне уявлення про систему знань щодо особливостей функціонування системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у різних видах спортивних єдиноборств;
- уперше обґрунтовано та розроблено зміст та структуру «Єдиних кваліфікаційних вимог» як важливого елементу оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою;
- уперше проведено аналіз й узагальнення досвіду оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах, зокрема в рукопашному бою;
- уперше обґрунтовано основні положення системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою;

- уперше проведено ретроспективний аналіз змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються в рукопашному бою та визначено її сучасний стан;

- уперше представлено систему поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою як взаємозалежний багаторічний процес, який спрямовано на максимальну реалізацію індивідуальних можливостей, спортсменів;

- уперше теоретично обґрунтовано та розроблено технологію комплексного оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою.

Доповнено та розширено наукові положення про організаційно-методичні особливості оцінювання підготовленості в процесі багаторічної підготовки спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою) та особливості застосування техніко-тактичних дій у змагальній діяльності кваліфікованих спортсменів із рукопашного бою.

Доповнено та розширено наукові положення про особливості організації навчально-тренувального процесу юних спортсменів, які спеціалізуються в рукопашному бою.

Практична значущість дослідження ґрунтується на реалізації базових положень авторської концепції з огляду на вивчені організаційно-методичні особливості оцінювання підготовленості в процесі багаторічної підготовки юних спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою). Застосування технології комплексного оцінювання підготовленості рукопашників уможливить створення належних передумов для підвищення ефективності навчально-тренувального процесу та збереження спортивного резерву.

Основні положення й результати дослідження упроваджено в процес управління системою оцінювання підготовленості спортсменів Всеукраїнської федерації рукопашного бою (акт упровадження від 07 вересня 2022 року); у тренувальний процес КДЮСШ «АРСЕНАЛ» (акт упровадження від 15 лютого 2023 року); в освітній процес кафедри спортивних єдиноборств та силових

видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України (акт упровадження від 17 вересня 2024 року); у Правила спортивних змагань з рукопашного бою (акт упровадження від 24 вересня 2024 року); у практику тренувальних занять соціального проєкту Президента України і Міністерства молоді та спорту України «Активні парки – локації здорової України» (акт упровадження від 25 квітня 2024 року).

Оцінка змісту дисертації, її завдання в цілому та ідентичності змісту реферату і основних положень дисертації. Дисертація складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, 9 розділів, висновків, списку використаних джерел (375 найменувань, з них – 123 іноземною мовою) та 7 додатків. Загальний обсяг дисертації – 515 сторінок. Робота містить 153 таблиці, 55 рисунків.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, сформульовано структурні компоненти – мету, завдання, об’єкт і предмет, наведено позиції наукової новизни одержаних результатів, представлено практичну значущість.

У розділі 1 **«Науково-теоретичні засади системи оцінювання підготовленості спортсменів у процесі багаторічної підготовки в єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою)»** проаналізовано теоретичні засади історичного становлення рукопашного бою як прикладного виду спорту; представлено особливості пошуку оновлених шляхів посилення результативності управління процесом підготовки спортсменів у царині рукопашного бою, його контролю й оцінювання задля закладення передумов удосконалення навчально-тренувального процесу й участі в змаганнях.

У дослідженні науковий пріоритет становило вивчення теоретичних засад добору ресурсів для вдосконалення системи оцінювання підготовленості спортсменів у процесі багаторічної підготовки з єдиноборств (на матеріалі рукопашного бою), що супроводжувалося осмисленням значущості для процесу контролю й оцінювання використання інструментальних методів, які уможливають накопичення інформації про функціональний стан і підготовленість спортсмена на різних етапах його спортивного

вдосконалення, хоча вимагають залучення складних методичних підходів, спеціального обладнання та реалізації зазвичай у стаціонарних чи лабораторних умовах.

Предметом аналізу в дисертації послуговували теоретико-методичні засади управління, контролю й оцінювання в єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою), тоді як у фокусі особливої уваги опинилося розв'язання спектра теоретичних, практичних, методологічних і методичних проблем удосконалення багаторічної підготовки та змагальної діяльності спортсменів-єдиноборців. Виконаний аналіз фахових літературних джерел дав змогу встановити актуальність проблеми й окреслити такий науково перспективний напрям, як розроблення теоретико-методичних засад системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою).

У розділі 2 «Методи та організація дослідження» описано методологію дослідження, представлено найважливіші напрями використання низки теоретичних й емпіричних методів наукового пошуку, наведено відомості про контингент обстежуваних та етапи дослідження.

Слушним, на наш погляд, є звернення у науковій площині дослідження до таких методів, як: теоретичний аналіз і узагальнення даних фахової літератури; аналіз змагальної діяльності; педагогічний експеримент; кваліметрія; математико-статистичні методи аналізу й обробки результатів дослідження.

У третьому розділі **«Світовий досвід побудови системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою)»** проаналізовано історію розвитку рукопашного бою як виду спорту в різних країнах світу.

Вдало підкреслено автором, що специфіку рукопашного бою як виду спорту складає його порівняно нетривала історія розвитку в тридцяти країнах на хронологічному зрізі останніх двадцяти років. Прикметно, що здебільшого розвиток рукопашного бою розгортався в країнах Європи та Азії, тоді як

найбільш істотний ривок в останньому відбувся в Узбекистані та Польщі. Зважаючи на останнє, у роботі виокремлено представлені у програмних документах особливості побудови системи багаторічної підготовки спортсменів в Узбекистані, що охоплює стратифікацію етапів підготовки, визначення їхньої тривалості, вимог до спортивної майстерності, обсягу навантажень, співвідношення засобів різних видів підготовки, реалізацію контролю й оцінювання стану підготовленості спортсменів.

Зрештою, варто констатувати про те, що системи бойових мистецтв у Європі та Польщі, зокрема, або прямують спортивним шляхом, або уникають бути дотичними до спортивної царини.

Варто зупинитися на такому значущому моменті, як те, що пріоритетним детермінантом побудови навчально-тренувального процесу й оцінювання підготовленості спортсменів-єдиноборців постає досить популярна (як-от у Польщі) система поясів, актуальна для приблизно 100 % осіб, які займаються бойовими мистецтвами.

Автор зосередився на висвітленні того, що програма багаторічної підготовки спортсменів у Польщі містить вимоги до засвоєння техніки прикладного та змагального напрямів спортивної підготовки (істотно, що рівень кваліфікації (Кю) проголошено також допуском до участі в змаганнях і розподілу спортсменів за рівнем підготовленості), а спортивна складова є дуже значною за обсягом і дає змогу практикувати рукопашний бій і як систему самовдосконалення (дисципліна «Демонстрація техніки»), і як систему змагальної діяльності (дисципліна «Поєдинки»). За основу оцінювання підготовленості спортсменів-єдиноборців у Польщі взято систему поясів, що передбачає десять початкових рангів і десять майстерних рангів.

Відрадно, що впродовж тривалих років єдиноборства залишаються доступними для широких верств населення різних вікових груп і статі з огляду на значний перелік учнівських і майстерних кваліфікаційних рангів, щадні режими навантаження, відсутність екстремальних умов, а також вектор на бездоганне набуття технічної майстерності.

У четвертому розділі **«Оцінювання змагальної діяльності спортсменів, які спеціалізуються в рукопашному бою»** виконано ретроспективний аналіз формування системи правил для організації спортивних змагань із рукопашного бою.

Вважаємо цікавим, що в дослідженні процес формування правил для організації змагань із рукопашного бою підлягає умовній стратифікації на шість етапів і відповідає вектору на покращення системи оцінювання та суддівства загалом задля посилення видовищності змагань. У такому ключі логічно надано прерогативу таким аспектам, як: рівень знань, критерії виконання рухових дій, а також практичний досвід експертів.

Дисертація передбачає розроблення спроектованої на вдосконалення системи оцінювання технічної підготовленості спортсменів-єдиноборців у змагальних умовах (участь у модельних ситуаціях) узагальненої фазової структури виконання захисних і контратакувальних дій (моделі реального бою), належних до розділу демонстрації прикладної техніки, а також виокремлення найважливіших завдань і типових для оцінювання кожної фази окремо та дії загалом помилок.

Видається посутнім згадати, що для виконання завдань, прописаних модельними ситуаціями, спортсмени-єдиноборці виконують кидки чи спеціальні больові прийоми (з домінуванням кидків).

Удосконалення системи оцінювання, серед іншого, супроводжувалося добором і формулюванням низки вимог, як-от: вимог до правильного виконання техніки модельних ситуацій; вимог до правильного виконання техніки звільнення від захоплень й охоплень; вимог до правильного виконання техніки нападу зі зброєю.

У п'ятому розділі **«Організаційно-методичні засади системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у процесі багаторічної підготовки в єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою)»** було присвячено розгляду та зіставному аналізу навчальних програм ДЮСШ.

До здобутків автора в ході виконання дослідження належить, зокрема, виявлення значущих розбіжностей між певними положеннями програмних документів ДЮСШ і практичними особливостями фахової діяльності тренерів з підготовки спортсменів, що спеціалізуються на рукопашному бою. Ідеться насамперед про невідповідність окремих положень, представлених у нормативних документах із підготовки спортсменів-єдиноборців, сучасним вимогам до побудови навчально-тренувального процесу з рукопашного бою. Погоджуємося, що з огляду на це нормативна база, присвячена означеному виду спорту, потребує негайного доопрацювання.

Відомо, що вимоги програмних документів ДЮСШ визначають основним критерієм оцінювання підготовленості спортсменів саме результат змагальної діяльності та виконання розрядних нормативів і звань, що робить доцільним для тренерів фокусувати навчально-тренувальний процес на участі спортсменів у максимально можливій кількості змагань для досягнення високих спортивних результатів. Тому складається ситуація, що на етапі базової підготовки спортсмени беруть участь у надміру значній кількості змагань, тоді як на етапі підготовки до вищих досягнень їхня участь у змаганнях, навпаки, стає майже вдвічі меншою порівняно з рекомендаціями річного навчального плану підготовки.

Іще один акцентований у дисертації дисонанс: попри те, що оцінювання спеціальної та загальної фізичної підготовленості спортсменів спеціалізації «рукопашний бій» за тестами та нормативами, що зазначені у програмних документах, відбувається один раз на рік (під час переведення спортсмена на наступний етап підготовки), вагомою проблемою його організації виступає відсутність мотиваційного складника, що, як наслідок, зумовлює недбале його виконання чи й узагалі проведення «на папері».

Доповнює низку простежених неузгодженостей і те, що запропоновані програмою ДЮСШ нормативи й тести не сприяють створенню умов для гармонійного розвитку найважливіших фізичних якостей юних спортсменів,

не беруть до уваги специфіку рукопашного бою та його значний технічний потенціал, спеціалізацію змагальної діяльності.

Вищенаведені недоречності послугували детермінантами раціонально виправданої констатації про потребу значного корегування наявної системи підготовки юних спортсменів і створення нових підходів до системи оцінювання їхньої підготовленості, апелюючи до багатого досвіду інших країн.

У шостому розділі «**Основні положення концепції системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою**» описано запропоновану концепцію систематизації та впровадження сучасних технологій оцінювання з огляду на наукові досягнення в галузі спортивної науки, засадничими складниками якої поставали ключові підходи, завдання, алгоритм упровадження, а також організаційно-педагогічні умови.

Розділ відображає послідовне формування автором **методологічної основи** концепції системи поясів, що полягає в дотриманні таких принципів, як: мінімізація педагогічних, психологічних й організаційних помилок та упущень процесу підготовки; безперервний контроль стану систем організму спортсмена у процесі виконання тренувальних і змагальних навантажень; оптимізація (з тенденцією до мінімізації) обсягів, інтенсивності тренувальних навантажень і динаміки їхніх ритмів у тренувальному процесі на різних стадіях спортивної підготовки й окремих тренувальних заняттях; профілактика травм і патологій у періоди інтенсивної підготовки до участі у кваліфікаційних виступах чи змаганнях.

На відміну від методологічної **організаційну основу** концепції системи поясів складає інтенсифікація розвитку спортивної науки та технологій за пріоритетними напрямками, а саме: пошук нових нетрадиційних технологій та альтернативних підходів до вдосконалення структури й підвищення ефективності спортивної підготовки на різних стадіях тренувального процесу; формування ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесів розвитку загальнодоступного спорту; удосконалення системи

підготовки та перепідготовки кадрів на основі цілеспрямованої їх стимуляції, безперервної освіти й самоосвіти, формування потреби в джерелах систематичної інформації про науково-технологічні інновації у сфері професійної діяльності; удосконалення положень, нормативно-правових актів, програм і навчальних планів, завдяки яким здійснюється підготовка спортсменів на різних етапах багаторічного вдосконалення, розроблення критеріїв ефективності роботи організацій і тренерів, залучення зазначених факторів до багаторічної підготовки на її різних рівнях та ін.

У цьому розділі **«Основні положення системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою»** обґрунтовано наукову потребу та доцільність розроблення системи оцінювання, що постає на засадах системи поясів.

Шляхом цілеспрямованого вивчення світової практики єдиноборств автор дослідження розглядає систему поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів крізь призму виду соціальної діяльності, що дає змогу не одному мільйону людей покращувати фізичний і руховий потенціал, загартовувати власне здоров'я, набувати відповідних практичних навичок, пролонгувати творче довголіття, а серед іншого – нівелювати негативні впливи на організм фізичних чинників й умов повсякденності.

Мету системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою дисертант убачає в досягненні можливого для певної особи рівня техніко-тактичної, фізичної та психологічної підготовленості, зумовленого специфікою рукопашного бою.

Вартою уваги дослідницькою ініціативою є передбачена задля ефективної інтеграції системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у загальну систему багаторічної підготовки її стратифікація на п'ять етапів, спроектованих на вік, кваліфікацію та найбільш сприятливі для розвитку фізичних якостей «сенситивні» періоди розвитку організму спортсмена.

У такій площині пріоритетним завданням усіх етапів системи поясів виступає контроль різних видів підготовленості спортсмена-єдиноборця завдяки спеціальним тестовим завданням і на основі об'єктивних кількісних показників, тоді як виправдним логікою дослідження – двоциклове планування, пов'язане з участю спортсменів у іспитах за системою «літо-осінь» або «зима-весна» із чітко вираженими двома макроциклами.

Істотно, що такий підхід до побудови загальної структури річної підготовки практикують до досягнення спортсменом певного рівня кваліфікації (4 КЮ) впродовж 12 років. Надалі, зважаючи на зміни кваліфікаційних нормативів і тестових завдань, іспити на право носіння чергового поясу проводять один раз на рік – із дотриманням відповідної періодизації річної підготовки й особливостей одноциклового планування. З огляду на це справедливим вважаємо введення автором у практику підготовки спортсменів зі спеціалізацією «рукопашний бій» чотирьох додаткових кваліфікаційних ступенів (14 КЮ, 13 КЮ, 12 КЮ, 11 КЮ) та – стадії попередньої майстерності.

У восьмому розділі **«Обґрунтування системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою та розробка технології її впровадження»** позиціоновано рукопашний бій як належний до видів спорту, де оцінювання технічної майстерності вихованців передбачає врахування зорових вражень експертів, для яких істотними є зовнішній ефект та емоційність виконуваних дій. Остання обставина слугувала визначальним фактором для побудови технології оцінювання техніко-тактичної підготовленості юних спортсменів зі спеціалізацією «рукопашний бій».

Доцільною видається запропонована в авторській системі поясів загальна схема оцінювання підготовленості спортсменів-рукопашників, яка охоплює контроль теоретичної, фізичної, технічної, тактичної підготовленості на різних етапах становлення спортивної майстерності. Об'єктивно, що визначення рівня кваліфікації в системі поясів має вигляд комплексного оцінювання за різними видами підготовки (блок I – середній показник

виконання тестів і нормативів із загальної фізичної підготовки; блок II – середній показник виконання тестів і нормативів зі спеціальної фізичної підготовки; блок III – середній показник виконання тестів і нормативів із техніко-тактичної підготовки; блок VI – середній показник виконання тестів і нормативів з інтегральної підготовки; блок V – середній показник виконання завдань з теоретичної підготовки).

У дев'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» узагальнено зібрані результати, встановлено їхню практичну та теоретичну значущість, висвітлено спектр дискусійних питань, щоб на підставі цього сформулювати наукові положення трьох рівнів новизни – підтверджено, доповнено, вперше.

Результатом виконаного дослідження стало **підтвердження** даних про: організаційно-методичні особливості системи оцінювання підготовленості в процесі багаторічної підготовки спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою) (О. Молоков, 2009; І. Вако, 2016) й особливості застосування техніко-тактичних дій у змагальній діяльності кваліфікованих спортсменів із рукопашного бою (Ю. Тропін, 2021; І. Вако, Ю. Радченко, 2022; В. Крутов, В. Костюченко, 2024).

Матеріали виконаного дослідження **доповнюють і розширюють** спектр відомостей про підвищення ефективності навчально-тренувального процесу юних спортсменів, які спеціалізуються в рукопашному бою (А. Чернозуб, Р. Адамович, І. Штефюк, 2019; Ю. Радченко, 2023).

У результаті дослідження було отримано нові дані, зокрема вперше:

- сформовано на підставі теоретичного аналізу й узагальнення даних передової спортивної практики, власних експериментальних досліджень систему знань, яка розглядає концепцію системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою в органічному взаємозв'язку з урахуванням сучасних вимог розвитку єдиноборств;

- інтегровано систему поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою в загальну систему багаторічної підготовки спортсменів;
- сформовано цілісне уявлення про систему знань щодо особливостей функціонування системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у різних видах спортивних єдиноборств;
- обґрунтовано та розроблено зміст і структуру «Єдиних кваліфікаційних вимог» як важливого елементу оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою;
- проаналізовано й узагальнено досвід оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах, зокрема в рукопашному бою;
- обґрунтовано основні положення системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою;
- проведено ретроспективний аналіз змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів, які спеціалізуються в рукопашному бою, та визначено її сучасний стан;
- представлено систему поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості юних спортсменів у рукопашному бою як взаємозалежний багаторічний процес, який спрямований на максимальну реалізацію індивідуальних можливостей спортсменів;
- теоретично обґрунтовано та розроблено технологію комплексного оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою.

Отже, проведені дослідження уможливили обґрунтування низки нових наукових положень, що загалом розв’язують важливу наукову проблему, пов’язану з розробленням концепції оцінювання підготовленості юних спортсменів, які спеціалізуються в рукопашному бою.

Висновки структурно повністю відповідають завданням дослідження та змісту основного тексту роботи, є логічними, доречними, їхня об’єктивність не викликає сумніву. Робота також містить додатки, які забезпечують цілісність дисертаційної роботи.

Загалом дисертація Радченка Юрія Анатолійовича на тему «Теоретико-методичні основи системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою)» написана українською мовою з дотриманням норм наукового стилю, відображає адекватне використання термінологічного апарату. Робота є цілісною, відзначається тематичною повнотою та розкриває головну наукову ідею – обґрунтування системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах, яка постає на засадах системи поясів (на матеріалі рукопашного бою).

Викладені в роботі теоретико-практичні положення є логічними й достатньо обґрунтованими. Ідеї та розробки, що належать співавторам чи іншим авторам, а також критичний аналіз наукових поглядів останніх мають посилення.

Реферат відповідає змісту дисертації та розкриває його основні положення.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, звертаємо увагу на окремі недоліки та дискусійні питання.

На тлі вагомих здобутків і значущих результатів дисертація демонструє певні недоречності дискусійного значення:

1. Попри те, що розділ 2 не передбачає добір методів оцінювання типів і рівнів постави спортсменів-єдиноборців, у розділі 9 описано результати відеометрії, визначено типи та рівні постави таких спортсменів за віковими групами, а також встановлено функціональні порушення ОРА. Які функціональні порушення ОРА найчастіше трапляються у спортсменів-рукопашників? Наскільки тип і рівень постави спортсменів впливають на їх спортивний результат та систему оцінювання підготовленості?

2. Автором обґрунтовано та розроблено концепцію системи поясів як підґрунтя оцінювання підготовленості спортсменів у рукопашному бою, що складається із пов'язаних між собою взаємодетермінованих блоків. Як саме блочні системи впливають на організацію навчально-тренувального процесу та рівень підготовленості спортсменів?

3. Автором запропоновано технологію комплексного оцінювання підготовленості спортсменів у системі поясів. Як саме відбувається реалізація означеної технології та за яким алгоритмом розгортається комплексне оцінювання рівня підготовленості за видами підготовки в системі поясів?

4. На нашу думку, таблиці зі шкалами оцінок виконання тестових вправ доцільно було б винести в додатки.

5. У дисертації трапляються окремі орфографічні та стилістичні помилки, що істотно на змісті роботи не позначаються.

Висновок. Дисертаційна робота Радченка Юрія Анатолійовича на тему «Теоретико-методичні основи системи оцінювання підготовленості юних спортсменів у єдиноборствах (на матеріалі рукопашного бою)» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, вагоме теоретичне та прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації (зі змінами)» і «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 (п. 7, 9), а її автор Радченко Юрій Анатолійович заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський та професійний спорт».

Доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
декан факультету фізичного виховання і спорту
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

Асаулюк І. О.

